

KANDIDAT

538

PRØVE

JUS2002 1 Pengekravsrett

Emnekode	JUS2002
Vurderingsform	Skriftlig eksamen
Starttid	03.12.2019 08:00
Sluttid	03.12.2019 14:00
Sensurfrist	23.12.2019 22:59
PDF opprettet	27.08.2020 10:23

Seksjon 1

Oppgave	Tittel	Oppgavetype
i	Informasjon	Dokument
1	Del I - teori (vektes 1/3 av total karakter)	Langsvar
2	Del II - praktikum (vektes 2/3 av total karakter)	Langsvar

1 Del I - teori (vektes 1/3 av total karakter)

Foreldelse av kausjonskrav.

Skriv ditt svar her...

JUS2002 PENGEKRAVSRETT EKSAMEN HØST 2019

Del I - Teori

"Foreldelse av kausjonskrav"

1.0 Innledning

Det å låne bort penger kan være risikabelt da muligheten er der for å ikke få de tilbake igjen. For å minske denne risikoen er det mange kreditorer som ønsker at det skal stilles en sikkerhet for kravet. En form for sikkerhet er kausjon, nemlig at en utenforstående sier seg villig til å dekke kravet dersom debitor ikke gjør det. Kravet kreditor har på kausjonisten kalles et kausjonskrav. Et slikt krav er både selvstendig, og har en viss tilknytning til hovedkravet. Det er nettopp dette oppgaven videre vil dreie seg om, nærmere bestemt hvor lenge en hovedkreditor kan kreve kausjonskravet.

Dersom du har utestående fordringer som du glemmer eller ikke får innfridd etter en viss tid, kan disse bli foreldet. Foreldelse vil si at du som fordringshaver taper sin rett til å kreve kravet oppfylt, jf. foreldelsesloven § 24. Det vil si at dersom fristen er oversittet kan ikke hovedkreditor

komme til kausjonisten å kreve pengene sine. Oppgaven videre vil derfor gjøre rede for hvor lang fristen er, hvilke regler kausjonskravet følger og hvilken sammenheng det har med hovedkravet.

1.1 Foreldelsesloven

Det er først og fremst foreldelsesloven av 18. mai 1979 (heretter fl.) som regulerer kausjonskravets foreldelse. Det fremgår av lovens første bestemmelse at dens anvendelsesområde er "fordring på penger eller andre ytelser". Loven gjelder med mindre noe annet er lovbestemt, jf. fl. § 1, jf. § 30. Kravet på en kausjonist som innfrir et lån vil klart være en "fordring på penger" og loven får derfor anvendelse. Det finnes både alminnelige og særlige regler i loven. Kausjonskravet reguleres av disse reglene sammenholdt, noe oppgaven videre vil dreie seg om. Det er først og fremst fl. §§ 7 og 25 nr.2 som er aktuelle for den videre fremstillingen.

Lovens deklarasjoniske karakter og avtalefriheten kan også få betydning for kausjonskravets foreldelse. Det følger av lovens § 28 at skyldneren "etter at fordringer er oppstått" kan vedta en fristforlengelse, det vil si at en kausjonist kan forlenge fristen etter kravet er oppstått dersom han ønsker det. Hensikten bak denne regelen var likevel for å avklare fordringens karakter og størrelse, men det er ikke noe krav om uenigheter for å gjøre denne bestemmelsen gjeldene. Det følger også av fl. § 25 nr. at bestemmelsen gjelder "for så vidt ikke annet følger av avtale", som tilsier at den aksessoriske fristen kan justeres eller fravikes, men det forutsetter enighet.

1.2 Legislative hensyn

Foreldelsesreglene har, som mange regelsett innenfor pengekravsretten, de overordnede hensynene til korreksjon og oppgjør.

Korreksjonshensynet taler for at den som skylder skal betaler, og at det skal være rett. Dette gir altså en viss grad av betalingspress, slik at en fordringshaver kan sitte på et krav i evigheter frem til han selv ønsker det. Dette svekker forutberegneligheten til skyldneren, og som igjen

støttes av oppgjørshensynet. Et oppgjør skal skje, men kan ikke dras ut for lenge. Hvis en fordring ikke blir gjort opp eller erkjent på flere år får skyldneren visse forventinger om at kravet aldri kommer til å bli krevd. Dersom vi ikke hadde hatt foreldelsesregler kunne en kreditor ventet så lenge han ville, og debitor kunne ikke gjort noe med det. Foreldelsesreglene er altså til for å legge press på kreditor og verne debitor.

2.0 Kausjonskrav

Kausjon er en form for garantiansvar, som igjen tilsier at debitor og kausjonisten hefter solidarisk. Vi skiller da mellom sideordnet solidaransvar og det subsidiære solidaransvaret. Det at kausjonsansvaret er subsidiært solidarisk vil si at kreditor først må kreve skyldneren, før han går på kausjonisten.

Vi skiller mellom ulike typer kausjon, hovedformene er simpel kausjon og selvskyldnerkausjon. Det som skiller disse er først og fremst hva kausjonisten garanterer for. Ved en simpel kausjon stiller kausjonisten kun sikkerhet for debtors betalingsevne, det vil si at han har muligheten til å betale. Dette kommer frem ved at kausjonistkravet først forfaller ved at hovedkreditor først har prøvd alle dekningsmuligheter hos debitor før han går på kausjonisten. Ved en selvskyldnerkausjon garanteres det både for debtors betalingsevne, men også hans vilje. Det vil si at et slikt kausjonsansvar forfaller ved at debitor ikke innfrir når han skal, slik at kreditor kan fremme krav mot kausjonisten. En annen type kausjon er påkravsgaranti, dette er en type garanti som forfaller ved kreditors påkrav, det forutsetter altså ikke noe mislighold hos debitor. Påkravsgarantier vil si at en kausjonist ikke kan komme med noen innsigelser mot betalingskravet, verken sine egne eller debitor sine.

Når vi snakker om kausjonskravets foreldelse skiller vi som nevnt mellom den selvstendige foreldelsen og den aksessoriske. Den selvstendige reguleres av § 7 i foreldelsesloven, mens den aksessoriske av

§ 25 nr. 2. Skillet illustrerer sammenhengen mellom kausjonskravet og hovedkravet.

2.1 Selvstendig

Kausjonskravet har en selvstendighet, det er sitt eget krav og følger sine egne foreldelsesfrister. Det fremgår av fl. § 7 at et kausjonskrav foreldes "etter de samme regler som gjelder for hovedfordringen". Dette kan fremstå som lite selvstendig, da ordlyden tilsier at det har så stor sammenheng med hovedkravet. Selvstendigheten kommer frem ved at kravet har sitt eget utgangspunkt, sin egen lengde og avbrytelse, selv om disse er like som hovedkravet.

For at et krav skal reguleres av § 7 må det være en "fordring sikret ved kausjon" eller et "tilsvarende krav". En fordring sikret med kausjon vil altså si at det er en utenforstående som garanterer for betalingsevne (og vilje). Dersom fordringen er sikret med "et tilsvarende krav" kan det være en såkalt bonitasgaranti, som ligner på en kausjon, jf. gjeldsbrevloven § 10. Det er en cedents påtatte ansvar for debitor cessus sin "vederheftig[het]", altså hans evne og/eller vilje til å betale.

Når det sies at kausjonistkravet foreldes etter de samme reglene som for hovedfordringen siktes det til den samme lengden og utgangspunkt som hovedfordringen. Det vil altså si at dersom hovedfordringen reguleres av noen av særreglene i foreldelsesloven, gjør også kausjonskravet det. Et eksempel kan være dersom hovedfordringen er et "pengelån" som foreldes etter 10 år, jf. § 5 nr. 2, vil også foreldelsesfristen på kausjonen til dette pengelånet være 10 år. Hovedfordringens lengde på foreldelsesfristen bestemmer altså lengden på kausjonskravets lengde.

Fristens utgangspunkt er da kausjonskravet kan kreves, jf. fl. § 3 nr. 1. Det har derfor betydning hva som er avtalt i hovedfordringen, og dermed når kreditor kan gå på kausjonisten. Dersom det er avtalt forfall og

debitor ikke innfrir vil fristen begynne å løpe. Er det ikke avtalt forfall for hovedfordringen begynner fristen å løpe fra avtalelesinngåelse, dette samsvarer med de regler som er for hovedfordringen.

Fristens selvstendighet kommer særlig inn ved avbrytelse, altså om kravet erkjennes (fl § 14) eller det tas rettslige skritt for å sikre kravet (fl. § 15). Det vil si at dersom kausjonskravet erkjennes etter fl. § 14 og det derfor løper ny frist i samsvar med fl. § 20 er det uten betydning for hovedkravets foreldelsesfrist. Denne løper ved siden av og avbrytes ikke ved en slik erkjennelse. Foreldelsesfristen på et kausjonskrav kan derfor i teorien løpe langt over hovedfordringen sin.

2.2 Aksessorisk

Det er på grunn av kausjonskravets mulighet for å vare lenger enn hovedfordringen den aksessoriske foreldelsesregelen kommer inn. Det følger av fl. § 25 nr. 2 at fristen ved "kausjon eller tilsvarende garanti" likevel anses foreldet når "foreldelsen er inntrådt i forhold til hovedskyldneren". Det vil si at kausjonskravets foreldelse påvirkes av fristen som løper for hovedfordringen, og at dersom denne er overtrådt vil ikke lenger kausjonen kunne kreves.

Det er likevel et vilkår om at hovedfordringens foreldelse må være inntrådt "før fordringen er gjort gjeldene mot garantisten ved skritt som nevnt i §§ 15 til 19". Dette vil altså si at dersom kausjonskravet gjøres gjeldene ved rettslige skritt som nevnt i § 15 eller andre fristavbrytende skritt nevnt videre i loven, kan hovedkravet foreldes uten at kausjonen gjør det. Dette er naturlig da hovedkreditor mener han har rett i kravet sitt slik at han fremmer sak, og krever det oppfylt. Det følger også av fl. § 21 at foreldelse ikke kan skje ved slik avbrytelse.

Det er uenighet i teorien om en slik den aksessoriske foreldelsen som nevnt i fl. § 25 nr. 2 får anvendelse for påkravsgarantier. Det kan knyttes til påkravsgarantiens selvstendighet, da det ikke kan fremmes innsigelser

ved slike krav. Det kan derfor argumenteres for at å si at foreldelsen for hovedfordringen er kommet, og garantien ikke gjelder, er en innsigelse. Trygve Bergsåker kommer likevel frem til at denne bestemmelsen må gjelde for slike garantier.

2 Del II - praktikum (vektes 2/3 av total karakter)

Drøft og avgjør tvistene som finnes i oppgavetekstens del II, ved å ta stilling til alle krav og rettslige spørsmål som oppgavens faktum foranlediger, så vel de prinsipale som de subsidiære. I den grad det er relevant å ta stilling til størrelsen på pengekravene i oppgaven skal riktig beløp angis av kandidatene.

Skriv ditt svar her...

Del II - Praktikum

Tvist 1

Oppgaven reiser fem rettslige tvister mellom ulike parter. Den første rettslige tvisten er mellom Peder Tastad og Gjøvik energi (heretter GE eller energiselskapet). Peder fremmer et betalingskrav ovenfor energiselskapet, hvor deres innvending er at gjeldsbrevene Peder krever betaling for er forfalskinger og at de derfor ikke trenger å betale. Den overordnede rettslige problemstillingen er derfor om GE plikter å betale gjeldsbrevene som er forfalsket.

Det rettslige grunnlaget for å løse tvisten er gjeldsbrevlova av 1939 (heretter gbl.). Det følger av faktum at Peder Tastad har kjøpt omsetningsgjeldsbrev, jf. gbl. § 11. Lovens kapittel 2 får anvendelse på slike gjeldsbrev.

Ved overførelse av omsetningsgjeldsbrev er det visse innsigelser som ikke kan gjøres gjeldene dersom cesjonaren, altså ny kreditor, er i god tro, jf. § 15. Peder anfører at han var i god tro, og at denne innsigelsen derfor ikke gjelder for han.

Det følger likevel av gbl. § 17 at visse innsigelser uansett kan fremmes og gjøres gjeldene av utgiveren av gjeldsbrevet. Unntaket omfatter blant annet dersom gjeldsbrevet er "falskt eller forfalska". Det kommer klart frem av faktum at det er tilfelle i denne saken. Peder Tastads gode tro spiller derfor ingen rolle i dette tilfelle, da GE uansett kan fremme innsigelsen. Som et resultat av dette kan ikke Peders betalingskrav få virkning på GE.

Konklusjonen er at GE ikke plikter å betale gjeldsbrevene som er forfalsket.

Tvist 2

Da Peder Tastad ikke får dekket gjeldsbrevene fra GE ønsker han å fremme et erstatningskrav ovenfor Lillehammer Sparebank (heretter banken). Den neste rettslige tvisten er derfor mellom Peder Tastad og Lillehammer Sparebank. Den overordnede er om banken må betale erstatning for de forfalskede gjeldsbrevenes pålydne med renter.

Det rettslige grunnlaget for å løse tvisten er gjeldsbrevlova § 9. Det følger av bestemmelsen at en som "avhender eit gjeldsbrev ... svarar for at kravet er til". Dette er et objektivt ansvarsgrunnlag.

Det kommer klart frem at banken i dette tilfelle har avhendt "eit gjeldsbrev", og at det derfor er de som "svarar for at kravet er til". Ordlyden av "at kravet er til" sikter blant annet til kravets omfang eller dets eksistens. I dette tilfelle er det kravets eksistens som er av betydning.

Når et gjeldsbrev viser seg å være falskt kan det slås fast at dette kravet ikke "er til", altså at det ikke eksisterer. Bankens er derfor ansvarlig ovenfor Peder.

Banken anfører at de har vært i god tro, og har gjort alt etter boka når de

har solgt gjeldsbrevene. De mener derfor at det er Peder som må være risikoen, ikke dem selv. Da ansvarsgrunnlaget i gbl. § 9 er objektivt spiller ikke dette noen rolle. Banken svarer like fullt for kravet til tross for deres eventuelle gode tro.

Det foreligger derfor ansvarsgrunnlag for å erstatningen Peder krever. Vilkårene om økonomisk tap og adekvat årsakssammenheng må likevel også være til stede. Det er klart at Peder i dette tilfelle får et økonomisk tap, han har kjøpt gjeldsbrev for 800.000kr og får ingenting for dem. Det mer usikre er om det foreligger adekvat årsakssammenheng mellom tapet og det at kravene var forfalska.

Regelen i gbl. § 9 erstatter kun den positive kontraktsinteressen, slik at en part skal bli stilt som om kravet var til. Dersom kravene faktisk hadde eksister ville Peder trolig ha fått 1.000.000kr, da det ikke er noen holdepunkter for å tro at Gjøvik energi ikke kunne betale.

Sammenhengen mellom tapet Peder får og kravene som er forfalska er derfor at han ikke får penger, og kravet til årsakssammenheng er derfor oppfylt. Det kan heller ikke sies at dette tapet er for "fjernt, avledet eller upåregnelig", jf. Rt. 1983 s 205. Det må ses på som en naturlig følge av at et krav ikke er til.

En delkonklusjon er derfor at Peder kan kreve erstatning for gjeldsbrevene. Den neste rettslige spørsmålet er derfor hvor mye erstatning han kan kreve. Peder krever erstatning for gjeldsbrevets pålydene og for rentene.

Det er allerede slått fast at Peder skal få dekket kravet som om det ikke hadde vært forfalska, altså som om det hadde vært til. Gjeldsbrevene har en samlet verdi på 1.1millioner kroner, dette er med renter. Hadde ikke gjeldsbrevene vært forfalsket ville Peder fått akkurat denne summen, slik at det også er dette som skal erstattes.

Konklusjonen er derfor at banken må betale erstatning for de forfalskede gjeldsbrevens pålydene med renter, altså 1,1 million kroner.

Tvist 3

Den neste rettslige tvisten er mellom Peder Tastad og Oline Tastad. Oline har innfridd kausjonskravet og fremmer derfor et regresskrav ovenfor Peder. Han innvender og ønsker å motregne med kravet han har på banken, istedenfor vanlig oppgjør. Det overordnede rettslige spørsmålet er derfor om Peder kan motregne overfor Oline med kravet han har på banken.

Oline innvender at motregning ikke kan fremmes blant annet fordi hun er innfriende kausjonist, ikke en kjøper av kravet. Det er altså ikke skjedd en cesjon på vanlig måte. En innfriende kausjonist trer inn i kreditors posisjon gjennom cessio legis, kausjonisten overtar sikkerhetene som var i hovedkravet og stilles som om han eller hun var hovedkreditor. Denne inntrededen i kreditors stilling gjør også at kausjonisten kan fremme debtors innsigelser ovenfor hovedkreditor, dette gjelder likevel bare fra kausjonskravet fremmes og frem til det innfris. Et motregningsinnsigelse kan ikke fremmes på denne måten da Oline allerede har innfridd.

Det første rettslige spørsmålet er om det foreligger hjemmel for en slik motregningsrett. Da kravet er ikke kan fremmes ovenfor hovedkreditor gjennom cessio legis må det avgjøres ut fra rimelighetsbetraktninger. Peder anfører at det er rimelig for han å motregne ovenfor Oline da han ikke fikk muligheten selv før kravet var innfridd og at han har dårlig med midler.

Det kan anses urimelig dersom Peder med lite penger må betale Oline for et krav hun har overtatt av banken, som han trolig kunne motregnet med. Det er likevel ikke rimelig for Oline å måtte bære tapet, og eventuelt fremme et krav mot banken igjen dersom han skulle kunne

motregne. Det er et unødvendig ledd, og kompliserer saken.

Peders anførsel om at han ikke hadde mulighet til å fremme motkrav før kravet var innfridd må få svekket betydning da han i 3-4 måneder har misligholdt lånet på grunn av nettopp motregningskravet. Peder kunne fremmet et motregningskrav i denne perioden.

En innfriende kausjonist kan sammenlignes med en intervensjonsbetaler, altså en utenforstående som betaler på vegne av debitor. Det følger av juridisk teori og Rt. 1928 s. 885 at en intervensjonsbetaler kun kan motregne dersom det foreligger konnekse krav. Disse tilfellene gjelder riktig nok den utenforståendes rett til å motregne ovenfor kreditor, men tilfellene er sammenlignbare, og dersom kravene er konnekse kan dette tale for en motregningsrett.

For at krav skal være konnekse må de springe ut "frå same rettshøvet", jf. bl.a. gbl. § 18 (2). Ordlyden tilsier at kravet må kunne føres tilbake til et det samme grunnlaget. Den generelle tolkningen er at dersom kravene stammer fra samme kontrakt er de konnekse, gjør de ikke det er de ikke konnekse. Denne oppfattelsen er i tråd med rettspraksis, jf. HR-2019-1662-A.

Det er klart i dette tilfelle at kravene ikke samme kontrakt, og derfor ikke er konnekse etter en slik oppfattelse. Høyesterett har likevel gjennom Rt. 1992 s. 504 utvidet anvendelsesområdet til å gjelde der kravene har et "tilknytningsforhold mellom dem som gjør det rimelig å si at krav etter avtalene er oppstått i samme rettsforhold". Dommen vektlegger blant annet løpende forretningsforhold og tidspunkt for kravene. Det må vel likevel slås fast at erstatningskravet og kravet på lånet ikke har et slikt tilknytningsforhold, og dermed ikke er konnekse.

Det er derfor lite i saken som tilsier at det rimeligste vil være å gi Peder motregningsrett i et slikt tilfelle. Kravene er ikke konnekse og Oline har

kravet på Peder gjennom cessio legis, ikke ved cesjon.

En delkonklusjon er derfor at Peder ikke har hjemmel for motregningsrett. Løsning av tvisten videre blir subsidiær og forutsetter at Peder har hjemmel for å motregne, spørsmålet blir derfor om han oppfyller vilkårene.

Motregningsretten er utviklet gjennom rettspraksis og sier at den som oppfyller de alminnelige vilkårene kan motregne dersom han erklærer det.

De alminnelige vilkårene er foruten erklæring, "gjensidighet", "komputabilitet" og "oppgjørsmodne krav".

Kravet til gjensidighet vil si at kravene står mellom de samme personene. Dette er ikke tilfelle her da kravet på erstatning fra banken ikke gjelder for Oline, dette vilkåret er ikke oppfylt.

Det er likevel gjort unntak fra gjensidighetsvilkåret i gjeldsbrevlovas § 26, som kan brukes analogisk på enkle fordringer slik som her, jf. Rt. 1992 s. 504. Bestemmelsen forutsetter likevel at det er gjort en avhendelse, noe som ikke er tilfelle i denne saken. Motregning kan derfor ikke gjøres gjeldene.

Den subsidiære konklusjonen er derfor at kravene ikke er "gjensidige" og ikke omfattes av gbl. § 26.

Konklusjonen i tvisten er derfor at Peder ikke kan motregne overfor Oline med kravet han har på banken.

Tvist 4

Den neste rettslige tvisten er mellom Oline og Hans Tastad. Oline

fremmer et regresskrav overfor Hans Tastad på 200.000kr, Hans avviser at han plikter å betale dette da dette kravet ikke er forfalt. Den overordnede rettslig problemstillingen i saken er om Hans Tastad må betale Oline Tastad 200.000kr.

Hans Tastad mener først og fremst at hans krav ikke var forfalt for ham før Peder hadde avklart sin situasjon. Det følger av faktum at Oline og Hans var solidarisk samkausjonister, som vil si at kreditor kunne velge hvem av kausjonistene han ville gå på, men kravet forfaller samtidig for begge to. Det følger av avtalen dem imellom at de hefter for en halvpart hver, de har ikke avtalt at den ene skal være risikoen alene.

Det følger blant annet av rettspraksis, og ved en analogisk anvendelse av gbl. § 2 andre ledd at en part, her en kausjonist, som innfrir kan kreve det innfridde dekt av de andre skyldnerne. Dette taler for at Hans må bære risikoen sammen med Oline, og at han plikter å betale. Det følger også av HR-2018-2396-A, hvor den ene innfriende samkausjonisten fremmer et regresskrav mot den andre, at dette samkausjonister hefter solidarisk utad, men etter forholdet mellom dem innad. Det vil si at Hans plikter å dekke halvparten, slik som avtalen deres tilsier.

Videre mener Hans at han ikke trenger å betale Oline fordi han kun hefter subsidiært, og Peder prinsipalt. Det stemmer at Hans heftet subsidiært ovenfor banken, dette gjelder likevel ikke ovenfor Oline. Det følger også av den nevnte dommen at samkausjonister har en lojalitetsplikt overfor hverandre, som også tilsier at Hans må betale Oline. Hun skal ikke trenge å bære risikoen alene frem til situasjonen med Peder er avklart. En analogisk anvendelse av gbl. § 2 tredje ledd tilsier det samme. Det fremgår at dersom en skyldner ikke innfrir innen 14 dager etter han er krevd på "en forsvarleg måte" vil delen hans bli delt mellom de andre partene. Det er klart gått mer enn 14 dager siden banken fremmet kravet mot Peder, slik at Hans bør også av denne grunn dekke halvparten.

Til tross for at Hans ikke er sideordnet ansvarlig sammen med Peder bør poenget med gbl. § 2 tredje ledd vektlegges i forholdet med Oline. Dette sammenholdt med lojalitetsplikten dem imellom gjør det klart at Hans må betale Oline 200.000kr.

Konklusjonen er derfor at Hans Tastads må betale Oline Tastad 200.000kr.

Tvist 5

Den siste rettslige tvisten i oppgaven er mellom Ole Vold og Peder Tastad. Ole Vold krever betaling for gjeldsbrevet han har overdratt fra Kari Tastad. Vold mener fordringen er på 1.000.000kr slik som gjeldsbrevet han har kjøpt sier det er, dette avviser Peder. Den overordene rettslige problemstillingen er om Peder Tastad plikter å betale Ole Vold 1 million kroner.

Det første rettslige spørsmålet er om fordringen Ole Vold har kjøpt av Kari Tastad er et gjeldsbrev, og isåfall, hva salgs.

Det finnes ingen definisjon av hva et gjeldsbrev er i gjeldsbrevlova. Det følger likevel av forarbeidene at gjeldsbrev er et skriftlig og i det ytre selvstendig løfte om penger. Denne beskrivelsen brukes i dag som definisjonen. Det stilles dermed fire vilkår for at noe skal omtales som et gjeldsbrev, det må være "skriftlig", "i det ytre selvstendig", være et "løfte" og dreie seg om "penger".

Det fremgår klart fra faktum at erklæringen Peder gir er skriftlig. Det omhandler et krav på 1 million kroner, og må derfor sies å dreie seg om penger. Videre er kravet "i det ytre selvstendig" eller ubetinget fordi det ikke krever noen tilleggsopplysninger. Det må også sies å være et løfte fordi Peder "erkjenner å skylde" penger.

Det er klart at dokumentet er et gjeldsbrev, men det skilles mellom ulike gjeldsbrev, da enkle eller omsetningsgjeldsbrev. Dette avgjøres av gbl. § 11 som lister opp de ulike omsetningsgjeldsbrevene. Det fremgår av gbl. § 11 nr. 2 at et ordregjeldsbrev, en type omsetningsgjeldsbrev, foreligger når gjeldsbrevet "lyder på namn med tillegget "eller ordre"". I gjeldsbrevet står det "Peder Tastad eller ordre", og det oppfyller derfor vilkåret til et omsetningsgjeldsbrev.

Peder Tastad mener han har nedbetalt lånet med 20.000kr årlig i tre år ved å motregne før kravet ble transportert, og at gjeldsbrevet derfor lyder på 940.000kr nå. Dette avviser Ole Vold. Spørsmålet er derfor om Ole Vold må godta denne innsigelsen, først og fremst fordi fradragene ikke var gjort på riktig måte.

Det å nedbetale et krav man har på seg ved å bruke et motkrav kalles motregning. Et vilkår for å gjøre motregning er å "erklære" det. En slik erklæring oppfattes som et påbud, og får derfor virkning når det kommer frem. Da erklæringen ikke er blitt fremsatt til Kari Tastad før hun cesjonerte kravet kan ikke Peder ha motregnet med hun.

Likevel mener Peder at han nå kan motregne med det leiekravet han har på Kari Tastad overfor Ole Vold. Dette må oppfattes som et motregningskrav etter cesjon og for omsetningsgjeldsbrev reguleres dette av gbl. § 18. Der første ledd regulerer motregningsadgangen for ikke konnekse, mens andre ledd omfatter tilfeller der kravene er konnekse.

Det rettslige spørsmålet blir derfor for å finne ut hvilket ledd som skal anvendes om kravene er konnekse, eller som § 18 andre ledd sier ""reiser seg frå same rettshøve".

Det følger som nevnt ovenfor at dette ofte gjelder krav som kan føres tilbake til samme kontrakt eller som har et tilknytningsforhold, jf. tvist 3.

Motkravet er et leiekraft på hytta, mens hovedkravet er lånet en låneavtale for å finansiere kjøpet av hytta. Disse to avtalene er inngått på to forskjellige tidspunkt og kan ikke sies å være samme kontrakt. Det avgjørende er derfor om de har et slikt "tilknytningsforhold mellom dem som gjør det rimelig å si at krav etter avtalene er oppstått i samme rettsforhold", jf. Rt. 1992 s. 504.

Den nevnte dommen, som dreide seg om debitor cessus sin motregningsrett overfor et factoringselskap med et krav på et entreprenørfirma, legger vekt på ulike momenter. Blant annet om partene har et løpende forretningsforhold og når avtalene ble inngått. Et annet moment er det underliggende forholdet mellom avtalene.

Det kan vanskelig sies at Kari og Peder hadde et løpende forretningsforhold da de kun hadde vært et salg av en hytte, som taler mot at kravene er konnekse. Som nevnt er også avtalene inngått til forskjellig tidspunkt, lånet av penger skjedde vinteren 2017, og tre måneder senere ble det inngått en avtale om leie av hytta.

Det underliggende forholdet mellom avtalene er for begge to bruk av hytta, og det at Kari har solgt, og nå vil leie hytta tilsier at det foreligger en viss tilknytning. Formålet med lånet var sånn at Peder overtok hytta, men Kari ville likevel bruke den, så da fant partene en løsning. Dette tilsier at kravene er konnekse og det er gbl. § 18 andre ledd som får anvendelse.

Det følger videre av gbl. § 18 andre ledd at cesjonaren også her må være i god tro, på lik linje som andre innsigelser som fremmes etter en cesjon av et omsetningsgjeldsbrev. Det siktes da til god tro kravet i gbl. § 15.

Det følger av gbl. § 15 som omfatter omsetningsgjeldsbrev, at en debitor ikke kan gjøre gjeldene visse innsigelser dersom "legitimasjonshaveren"

"avhender" et omsetningsgjeldsbrev og mottakrene får det "i hende", og han er ikke "kjenner det omstedet som ho blir bygd på eller bør ha mistanke om det".

Det er klart at Kari, som her er legitimasjonshaver, jf. § 13 avhender et omsetningsgjeldsbrev for omsetning da det kommer frem av faktum at hun trenger penger. Det fremgår også av faktum at Ole Vold har omsetningsgjeldsbrevet "i hende".

Det avgjørende er derfor om Ole Vold var i god tro i forhold til det motkravet som Peder ønsker å gjøre gjeldene.

Det kommer frem av faktum at Peder Ås ikke fikk sikker kunnskap om hva som hadde skjedd med hytteleien for de tidligere årene. Det at Peder ikke hadde informert noen om det taler for at Ole Vold ikke kunne vite noe om det. Heller ikke Oline visste med sikkerhet. Det at det var Oline som rådet Peder til å avregne leien på fordringen mot han kan ikke få avgjørende betydning, da det er Ole som må være i god tro, ikke Oline.

Ole Vold burde trolig "ha mistanke om det" da Oline hadde informert han om konflikten, og Oline hadde advart ham om å ikke betale pålydene for gjeldsbrevet. Han regner med at det er ordnet uten å sjekke, Vold burde trolig finne ut mer av kravets omfang etter slike uttalelser. Det er også klart at Kari har svak økonomi, som Ole vet, som kan tilsa at hun ikke har fått betalt leie de siste årene.

Det at Ole fikk vite om at det forelå en konflikt og om Karis betalingsvansker tilsier at han ikke var i god tro, og vilkåret i § 15, jf. § 18 er ikke oppfylt. Peder må derfor vinne frem med anførselen sin om å motregne etter at det har skjedd en cesjon.

Konklusjonen er derfor at Peder Tastad ikke plikter å betale 1 million kroner, men 940.000kr.

